PANE

ROK 1912. BEZPŁATNIE.

Auto-Palais

W. Ripper.

SKŁAD artykułów sportowych i utensyliów automobilowych . . Wyłączne zastępstwo austr. fabryki automobilów, motocykli i rowerów »Puch« w Gracu.

WARSZTATY naprawy samochodów i garaż z 30 boksami. Składy benzyny i oliwy. . . . . Stock pneumatików. Wynajem samochodów.

PL. SZCZEPAŃSKI L. 2. TELEF. 0460.

UL. SMOLEŃSKA L. 31. TEL. 0107.

PAMIĄTKI

Zakopańskie !!

WARTOŚCIOWE

PODARKI

ZEGARKI oraz wszelkie wyroby złote, srebrne patryotyczne i towary optyczne poleca najtaniej

KRAKOWSKI MAGAZYN JUBILERSKI

pod firmą **Emil Goldwasser**

ZAKOPANE

Krupówki 32, w Hotelu Centralnym

obok hotelu „Morskie Oko“.

Hotel „pod Różą“

w Krakowie, Floryańska 14

Nr telefonu 2263.

Wewnątrz i zewnątrz gruntownie odrestaurowany z komfortem w najdrobniejszych szczegółach urządzony, nieopodal dworca kolejowego i przystanku tramwajowego.

Restauracya w miejscu. Pokoje familijne z oświetleniem elektrycznem od 4 kor. i pojedyncze od kor. 1·60 i wyżej. Obsługa doborowa. Stajnia i wozownia. Łazienki na miejscu. Poleca się względom Szan Gości

Zarząd.

ZAKŁAD ARTYSTYCZNO-RZEŹBIARSKO-KAMIENIARSKI

PIOTRA CEKIERY

W KRAKOWIE, PRZY UL. RAJSKIEJ L. 10.

WYKONUJE WSZELKIE ROBOTY W ZAKRES TEN WCHODZĄCE, Z RÓŻNYCH GATUNKÓW KAMIENI, MARMURU I GRANITU: ROBOTY BUDOWLANE WSZELKIEGO RODZAJU ORAZ DEKORACYE FASAD (SZTUKATERYE); ROBOTY KOŚCIELNE: OŁTARZE, AMBONY, BALUSTRADY ITP. ORAZ :: GROBOWCE FAMILIJNE I POMNIKI. ::

POWYŻSZE ROBOTY WYKONUJE TAK NA MIEJSCU :: :: JAKO TEŻ W KRAJU I ZAGRANICĄ :: ::

1912.

ZAKOPANE

WYDAWNICTWO SUBWENCYONOWANE
PRZEZ KOMISYĘ KLIMATYCZNĄ I PRZEZ RADĘ GMINNĄ.

WYDAWNICTWA ROK SZÓSTY.
NAKŁAD 6.000 EGZEMPLARZY.

WŁASNOŚĆ KANTORU WYMIANY I DOMU KOM.
W. ŚWIEPRAWSKI W ZAKOPANEM.

KRAKÓW 1912. — CZCIONKAMI DRUKARNI „CZASU"
pod zarządem A. Świerzyńskiego.

Zakopane jako uzdrowisko.

Podał Dr JÓZEF ŻYCHOŃ, lekarz Stacyi klimatycznej.

Jeśli nazywamy Zakopane »uzdrowiskiem«, to stawiać musimy wymagania, by posiadało ono urządzenia chroniące i wzmagające jego przyrodzone zdrowotne właściwości, gdyż brak ich — przy szybkim rozroście budowlanym i zwiększającem się z dnia na dzień zaludnieniu, cechy te powoli odebrać mu może. Czas idzie naprzód i nam ani chwili na miejscu stać nie wolno. Ale Zakopane przeobraża się tak szybko, że mimo wielkich wysiłków, bez jakiejś wydatnej pomocy finansowej zewnętrznej, zadaniu swemu sprostać nie może.

Zdobyło się z pomocą kraju na kosztowny i doskonały wodociąg, a widzimy, że kanalizacya jest teraz już koniecznie potrzebną — zdobyło się na zakupno szeregu lepszych lamp, a teraz już bez oświetlenia elektrycznego obyć się nie można — przeprowadziło kilka nowych ulic, a już się okazuje konieczna potrzeba budo-

wania nowych — a piętrzą się te potrzeby w oczach, a są tak rozliczne, że trudno już teraz bez szerokiego i bardzo poważnie opracowanego planu działania myśleć o dalszym rozwoju Zakopanego. Dzielnice niektóre nabierają charakteru miejskiego i dbać już teraz należy, by uchronić inne przed zwykłem zabudowaniem, by nadać jednym charakter willowy, inne pozostawić bez budynków na przyszłe place, skwery, a przedewszystkiem dla urządzenia parku i z tych powodów myśleć koniecznie trzeba o sporządzeniu poprawnego planu regulacyjnego, którego Zakopane dotąd nie posiada.

Gdy przeglądam dzisiaj prospekty i przewodniki po Zakopanem, niniejszemu podobne, a wydawane w latach ostatnich, to widzę, że nawet w moich o uzdrowisku tam drukowanych uwagach już pewne zmiany porobić należy. A przecież Zakopane, to miejscowość nowa, zjeżdżać się do niej na pobyt letni zaczęli ludzie koło r. 1850, lecz właściwie dopiero od roku 1870 można uważać Zakopane za zdecydowaną siedzibę gości do zwiedzania Tatr lub dla polepszenia zdrowia tu przybywających«. Tak pisał ś. p. Walery Eliasz w ostatniem wydaniu swego ilustrowanego przewodnika do Tatr, Pienin i Szczawnic, a wiemy, że dopiero w r. 1885 na mocy zezwolenia Namiestnictwa przeobraziło się Zakopane urzędownie w uzdrowisko, czyli stacyę klimatyczną.

Trudno wymagać, by w tych 25 latach mogło Zakopane zmienić się z małej i biednej wioski góralskiej w uzdrowisko zaopatrzone we wszelkie urządzenia postępowe.

Powstało błędne koło. Nie mając tych urządzeń, nakłada Zarząd klimatyczny, czyli Komisya klimatyczna małe opłaty na gości, a zbierając z nich fundusz mały, nie może brać się do wielkich i kosztownych inwestycyi.

Poza tem rządzą Zakopanem dwie instytucye, bo, prócz wspomnianej Komisyi klimatycznej, która zarządza uzdrowiskiem, będącem tylko częścią gminy Zakopane, to gmina ta cała ma swój Urząd i Zwierzchność i Radę

ZAKOPANE!!

gminną. Ta dwoistość władzy jest i kosztownym i zbyt ciężkim motorem pracy.

Ponieważ jednak na razie inaczej być nie może, to trzeba ciągle, chociaż z trudem, szukać tego środka, któryby równowagę zapewniał i dawał możność zgodnego tych dwóch władz działania.

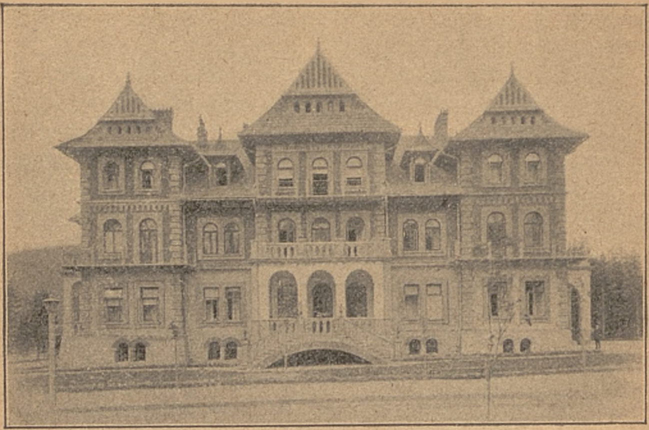

Kościół.

Stwierdzić przytem należy, że Zakopane, rozrastając się tak szybko, idzie przecież z postępem mimo wszystkich trudności i przeciwności i teraz już nietylko statutowo, ale przez ogół naszych lekarzy i przez kraj cały uznanem zostało jako pierwsze i jedyne polskie całoroczne uzdrowisko.

A chociaż do tej chwili zaznacza się jeszcze pewien podział na dwa sezony, t. j. letni, więcej turystyczny i zimowy, więcej lecznicy, to podział ten z rokiem każdym coraz więcej się zaciera, bo do naszych zakładów leczniczych zjeżdżają się przez rok cały chorzy, a w Tatry idą i zimą coraz gromadniej turyści.

Przesądy o nieodpowiednim dla zdrowia pobycie tutaj w miesiącach wiosennych i jesiennych ustąpiły miejsca stwierdzonemu przekonaniu, że w Zakopanem

przez rok cały chorzy w ogóle, w szczególności zaś chorzy na gruźlicę leczyć się z dobrym skutkiem mogą. To przekonanie głosimy teraz jeszcze pewniej, gdyż zapiski meteorologiczne poprawnie i sumiennie sporządzane przez Sekcyę przyrodniczą Tow. Tatrz. przed półtora rokiem powstałą upewniają nas w tym względzie z dniem każdym.

Położenie geograficzne (długość wschodn. od Greenwich 20⁰, szerokość północn. 49⁰ 18'), wzniesienie nad poziom morza (900—1000 m.), osłona od zimnych wiatrów (Gubałówka), przepuszczalność gruntu, nadają klimatowi naszemu cechy *klimatu górskiego.*

Klimat ten hartuje organizm i podnieca przemianę materyi.

Przedewszystkiem zatem wskazanym jest pobyt w Zakopanem w *chorobach płucnych*: w skłonności do gruźlicy, w jej początkach i w dalszych stadyach tej choroby przy przebiegu przewlekłym; w nieżytach nosa, gardła, krtani, tchawicy i oskrzeli, dla ozdrowieńców po zapaleniu płuc, opłucnej, *po operacyach* gruźliczych ognisk kostnych, skórnych i gruczołów chłonnych i po przebyciu wszelkich chorób ostrych.

Pozatem nadają się do leczenia w Zakopanem wszelkie nerwice, niedomogi nerwowe, czyli neurastenie, choroba Basedowa, choroby narządów trawienia, w szczególności ze zboczeniami czynnościowemi, zimnica, choroby, jak bezkrwistość i blednica, choroby przemiany materyi, jak otyłość i t. p. Jest to doskonała miejscowość dla pobytu dzieci słabo rozwiniętych i idealne miejsce wypoczynku dla zmęczonych, czy to fizyczną, czy umysłową pracą.

Źle znoszą klimat Zakopanego chorzy z ostrym przebiegiem gruźlicy, lub ze zmianami gruźliczemi rozległemi, z powikłaniami gruźliczemi, bardzo wrażliwi, ludzie z wadami serca, ze znacznemi zmianami w układzie naczyniowym i znaczną rozedmą płuc.

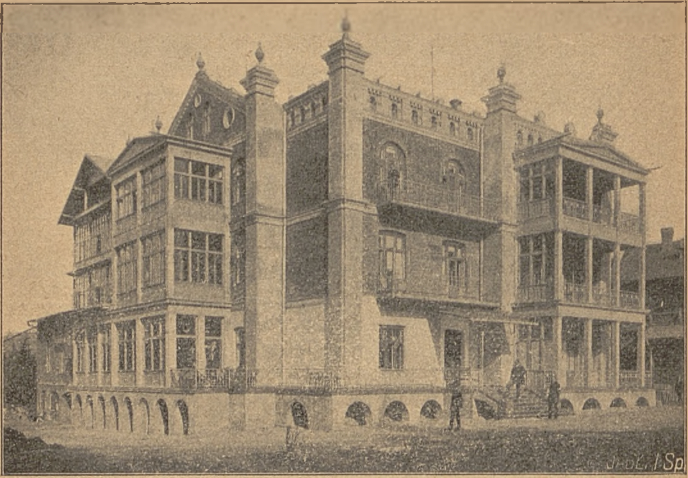

Ponieważ Zakopane jest bardzo rozległe, bo zajmuje przestrzeń około 40 klm.^{2}, nie jest ścieśnione i zbytnio zabudowane i pozwala przyjeżdżającemu urządzić sobie pobyt po miejsku lub po wiejsku.

Komisya klimatyczna stara się zapewnić przyjeżdżającym w ciągu całego roku te same udogodnienia. Mamy coraz dogodniejsze połączenia kolejowe, przez cały rok kursujące wagony między Krakowem a Zakopanem, a także między Warszawą i Zakopanem, w miesiącach zaś letnich 4 dziennie pociągi z Krakowa i z powrotem; z nadchodzącym sezonem zimowym będziemy mieli połączenie kolejowe lepsze, gdyż przybędzie nam jeden pociąg nocny, przychodzący i odchodzący obecnie tylko w letnim sezonie, pociąg zaś ranny będzie wychodził stąd wcześniej, przez co uzyskamy połączenie ze Lwowem i Wiedniem; skrapianie dokładne dróg i ulic latem, a oczyszczanie chodników ze śniegu zimą, coraz większą ilość hoteli, pensyonatów, will i domów do wynajęcia, na zimę zaopatrzonych i coraz lepiej stawianych i urządzanych, oświetlenie ulic chociaż dotychczas naftowe przez cały rok jednakowe.

Póki nie będziemy mieli kanalizacyi, czyszczenie Zakopanego odbywać się będzie z całą dokładnością, z pomocą przedsiębiorstwa. Ustępy urządza się systemem beczułek ruchomych na torfie, na podwórzach i przy ulicach ustawia się skrzynie na śmieci. Zawartość beczułek i skrzyń wywozi się poza Zakopane.

Posiadamy kilka wygodnie urządzonych hoteli i hoteli-pensyonatów, kilka dobrych restauracyj, rzeźnię gminną, piekarnie, mleczarnie i filię krakowskiego »Lactolu« (mleko Miecznikowa), aptekę, 2 drogueryę i kilka handli wiktuałów, bogato zaopatrzonych. Pozatem mamy blisko 50 pensyonatów i kilkadziesiąt will i domów, odpowiednio urządzonych. Wymagamy, by były one połączone z wodociągiem, by miały łazienkę,

JADE. i Sp.

by urządzenia wewnętrzne pozwalały na łatwe ich oczyszczenie, względnie odkażenie. Po wszystkich gościach, mieszkających w Zakopanem zi-

Czarny Staw Gąsienicowy.

mą w pensyonatach, przeprowadzamy odkażenie parą formalinową, do czego posiadamy aparaty Baumana i odpowiednio wyszkoloną służbę, a wszyscy lekarze, ordynujący w Zakopanem, są obowiązani donosić lekarzowi Stacyi klimatycznej o spostrzeżonych przez siebie wypadkach chorób zakaźnych

(nie wyłączając gruźlicy), celem przeprowadzenia odkażenia.

Co do innych chorób zakaźnych, to z reguły leczenie ich przeprowadzamy w miejscowym szpitalu, który posiada osobny oddział izolacyjny.

Z zakładów leczniczych, prócz wzorowego Sanatoryum Dra K. Dłuskiego, a oddalonego od Zakopanego o 4 klm., znajduje się w Zakopanem »Dom Zdrowia« Drowej Hawrankowej i Zakład wodoleczniczy Tow. akc. pod kierunkiem Dra A. Chramca. Dr Jan Gawlik posiada własną chirurgiczną lecznicę. Niezamożna młodzież ucząca się mieści się w Domu Zdrowia »Pomoc Bratnia«, nauczyciele i nauczycielki w swojem »Domu zdrowia«.

Wiadomości co do mieszkań i cen udziela Komisya klimatyczna i kilka Biur komisowych. Dla rzetelnej reklamy uzdrowiska wydajemy czasopismo, sprawom miejscowym poświęcone p. t. »Zakopane« z dokładnym działem informacyjnym i listą gości.

A zatem można urządzić sobie w Zakopanem życie i wygodnie i tanio, mieszkać w Zakładach leczniczych, w hotelach, czy pensyonatach, we willach, czy chatach góralskich, według potrzeby i upodobania. Przy ścisłem przestrzeganiu odkażania mieszkań po chorych, nie należy obawiać się zarażenia się gruźlicą, nie wyszukiwać koniecznie mieszkań nowych, ale wystarczy upewnić się tylko, czy dane mieszkanie odkażonem zostało i tego zawsze wymagać. A chociaż w obecnych warunkach niemożliwym jest podział Zakopanego na Zakopane dla chorych i Zakopane dla zdrowych, chociaż obecnemu Zakopanemu wiele jeszcze brakuje do stanowiska światowej stacyi klimatycznej, to przecież idziemy stale naprzód, a tymczasem możemy pomieścić u siebie szukających i poprawy zdrowia i rozrywek i wycieczek.

Zakopane jako stacya turystyczna.

Skreślił Dr JERZY ŻUŁAWSKI.

Rzut oka na mapę wystarcza, aby sobie zdać sprawę z nadzwyczaj korzystnego, wyjątkowego niemal położenia Zakopanego, jako podstawy dla turystyki tatrzańskiej. Tuż u stóp gór, znajduje się ono prawie dokładnie na osi, dzielącej Tatry w pośrodku na Zachodnie i Wschodnie czyli Wysokie, w miejscu gdzie skalnym węzłem Giewontu łączą się te dwa, ku południu wygięte łuki. W głąb Tatr Zachodnich wiodą z północy walne doliny Chochołowska i Kościeliska — w Tatry Wschodnie wrzyna się najgłębiej dolina Białej Wody i dalej na wschód równoległa do niej Jaworowa. Od strony węgierskiej na południku Zakopanego i Giewontu, rozdziela zachodni łuk Tatr od wschodniego najdalej z tej strony w trzon gór sięgająca Dolina Cicha.

Doskonały gościniec, wiodący do Witowa, stanowi dla Zakopanego połączenie z dolinami Kościeliską i Chochołowską, szosa na wschód do Morskiego Oka umożliwia dostanie się w głąb Doliny Białej Wody, łącząc się nadto z gościńcem, idącym przez Jaworzynę i Jaskinie Bielskie okolem na południową stronę Tatr. Najbliżej leżące, dzikie i przecudne gniazdo górskie naokoło Czarnego Stawu Gąsienicowego, dotąd tylko pieszą ścieżką z Zakopanem jest połączone. Od kilku lat jednak istnieje projekt przeprowadzenia w tamtą stronę kolejki elektrycznej, aż pod przełęcz na Liliowem, stanowiącą na Dolinę Cichą największe obniżenie grzbietu górskiego między Tatrami Zachodniemi a Wschodniemi. Urzeczywistnienie tej kolejki, dla której przedwstępne roboty i pomiary już ukończono, natrafia na opór ze strony pewnej grupy miłośników Tatr, obawiających się, że odbierze ona górom naszym ich swoisty charakter, — obawy te jednak są płonne i nieuzasadnione, gdyż Tatry, obejmujące około 1000 km^2, przez jedną kolejkę dzikości romantycznej ani charakteru swego nie stracą. Ze stanowiska turystycznego należałoby jak najgoręcej pragnąć wybudowania tej linii, która zbliżając niejako Zakopane ku Tatrom miałaby dla chcących je zwiedzać ogromne znaczenie i mogłaby się niemało przyczynić do podniesienia Zakopanego, jako stacyi dla turystyki tatrzańskiej.

Tatry Zachodnie, mniej od Wschodnich zapomocą ścieżek uprzystępnione, znacznie też mniejszą ilość turystów ku sobie pociągają. Poza przecudną Doliną Kościeliską, będącą w lecie celem licznych wycieczek, mało kto się zapuszcza w te góry o szerokich trawiastych zboczach i grzbietach, tu i ówdzie zębem wapiennym lub granitowym grzebieniem przerwanych. Nie mogą one snadź wytrzymać, że tak powiem, konkurencyi bliskich szczytów skalnych na wschodzie, a przecież niesłusznie są zaniedbywane. Wejście na nie, mimo braku dobrych ścieżek, nie przedstawia wcale trudności, a pod wzglę-

dem szerokości i wspaniałości widoków, które nastręcza, stanowczo należy do bardzo wdzięcznych wypraw tatrzańskich. Największą niedogodność stanowi tu brak schronisk w lecie i konieczność posługiwania się wobec tego pasterskimi szałasami lub dość od grzbietu odległemi

Przełęcz Goryczkowa (1820 m.)

leśniczówkami. Dla zimowych wycieczek istnieje doskonałe schronisko na Pysznej.

Ogromną falę turystów, od wycieczkowców, chcących jedynie odetchnąć górskiem powietrzem i z doliny, z werandy wygodnego schroniska na szczyty popatrzeć, aż do taterników prawdziwych, wspinających się na niedostępne na pozór skalne iglice — pociąga ku sobie właśnie wschodni łańcuch Tatr, tak zwane Tatry Wysokie. Charakter ich zgoła od Zachodnich odmienny. Nad głębokiemi, przepastnemi dolinami, wznoszą się granitowe kolosy o barkach tu i ówdzie wiecznym odzia-

nych śniegiem, sterczą dumne, ponad chmury sięgające wrota skalne, połączone ze sobą zębatemi piłami grani.

Wycieczkom w tą stronę Tatr sprzyjają doskonałe ścieżki górskie, perci, nierzadko żelaznemi klamrami i łańcuchami zabezpieczone i liczne, wybornie zagospodarowane schroniska tak po północnej jak południowej stronie, wśród których trzyma prym Schronisko Towarzystwa Tatrzańskiego nad Morskiem Okiem. Samo w niezmiernie dzikiej i romantycznej położone okolicy, gościńcem bitym z Zakopanem połączone, stanowi pyszną podstawę dla wycieczek górskich na Cubrynę, Mięguszowieckie Szczyty, Żabią Przełęcz, Rysy, Wysoką i wiele innych, dalej wznoszących się szczytów.

Wielkie znaczenie dla turystyki ma również schronisko Tow. Tatrz. na Hali Gąsienicowej, skąd rozchodzą się drogi przez przełęcz na Liliowem w Cichą Dolinę, na Swinnicę, na Kościelec, przez Zawrat do Doliny Pięciu Stawów, na Kozie Wirchy, Buczynowe Turnie, na Krzyżne i Orlą Perć, jedyną w swym rodzaju podniebną ścieżynę, ciągnącą się od Zawratu skalną granią aż na grzbiet opadającego ku północy Wołoszyna. Małe to schronisko ma być wkrótce zastąpione większem murowanem przy samym Czarnym Stawie.

Z licznych schronisk po stronie węgierskiej na uwagę zasługują: schronisko przy Zielonym Stawie Kieżmarskim pod Łomnicą, Śląskie nad Wielkim Stawem pod Gierlachem i Polskim Grzebieniem, oraz doskonałe Schronisko nad Popradzkim Stawem u ujścia wspaniałej Doliny Złomisk. Wszystkie te schroniska, łatwo z Zakopanego dostępne, stanowić mogą punkt oparcia dla dłuższych wycieczek.

Idący w góry znaleźć mogą w Zakopanem bardzo dobrych przewodników, odpowiadających wszelkim wymaganiom. Instytucya przewodników, znajdująca się obecnie pod bezpośrednim nadzorem Starostwa, założona została przez Towarzystwo Tatrzańskie, którego osobna

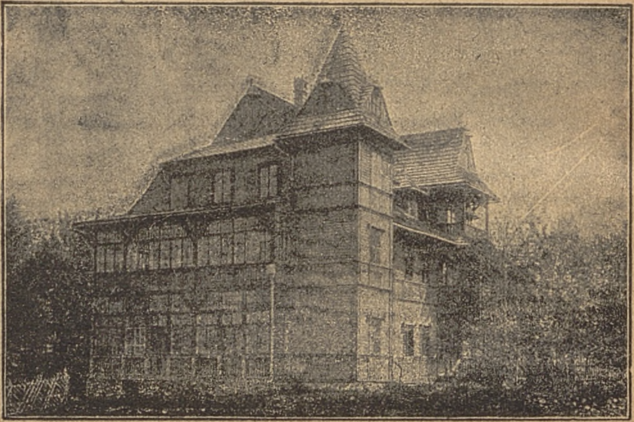
komisya łącznie z Sekcyą turystyczną egzaminuje kandydatów, wydaje im książki przewodnickie i czuwa nad tem, aby spełniali sumiennie trudny swój obowiązek. Przewodnicy, podzieleni na trzy klasy wedle stopnia znajomości gór i doświadczenia — za niską stosunkowo (w porównaniu naprzykład z cenami w Alpach) zapłatą

Hala Goryczkowa.

wiodą w góry zarówno na bliższe jak i na dalsze, na łatwiejsze i trudniejsze wycieczki. Jest wśród nich kilku, wyćwiczonych osobliwie przez członków Sekcyi turystycznej Tow. Tatrz., którzy mogą przewodniczyć na najniedostępniejsze nawet szczyty.

Przewodnik odpowiedzialny jest za całość i zdrowie turysty: o ile on tylko wskazówek jego słucha; ostrzega się natomiast idących na wycieczki przed braniem za towarzyszy nieopatrzonych książką przewodnicką górali, którzy zazwyczaj Tatr dostatecznie nie znają i często

narażają gości na różne przykrości. Kto chce chodzić bez przewodnika, ma do pomocy oprócz znaczonych ścieżek i map, doskonałe przewodniki drukowane, w pierwszym rzędzie znakomita i wyczerpująca książka Janusza Chmielowskiego. Dla łatwiejszych wycieczek wystarcza podręcznik Mieczysława Świerza. Należy jednak pamiętać, że chodzenie po Tatrach bez dostatecznej ich znajomości i turystycznego doświadczenia, a zwłaszcza już puszczanie się na trudniejsze przejścia, połączone jest z dużem niebezpieczeństwem, czego dowodem liczne wypadki, nierzadko śmiertelne, spotykające przeważnie nie śmiałych i doświadczonych turystów na najtrudniejszych wyjściach, lecz owszem zaufanych w siły swe nowicyuszów w okolicach na pozór powodów do obaw nie przedstawiających.

Od kilku lat rozwija się także w Zakopanem turystyka zimowa, połączona z jazdą na nartach (ski). Zawiązała się nawet w celu jej popierania osobna Sekcya Narciarska Tow. Tatrz. Tatry w zimie, obfitym pokryte śniegiem, przedstawiają idealny teren dla narciarzy. Zwłaszcza na uwagę zasługują Tatry Zachodnie ze swemi potężnemi a nie zanadto stromemi zboczami. W Tatrach Wysokich tereny są z natury rzeczy cięższe, ale dla wprawnego narciarza nader ponętne, dzięki swemu alpejskiemu urozmaiceniu.

Niejako gazdą na obszarze polskich Tatr jest zawiązane w roku 1874 Towarzystwo Tatrzańskie, dające członkom swoim za niewielką roczną opłatą znaczne ulgi w schroniskach i corocznie wydawany, obfity w treść i ilustracye Pamiętnik Tatrzański. Działalność Towarzystwa nader ważna i rozległa: w Tatrach utrzymuje ono drogi i schroniska, czuwa nad przewodnictwem, stara się o dogodne połączenia kolejowe z Zakopanem. Miłośnicy gór powinni je też popierać wszelkiemi siłami, przystępując do niego w charakterze członków, gdyż tylko wtedy, rozporządzając znaczniejszemi funduszami, będzie mogło należycie spełniać swoje zadanie.

W szeregu Sekcyi Towarzystwa ześrodkowują się niejako poszczególne jego cele. I tak najstarsza Sekcya Turystyczna, mająca charakter zamkniętego poniękąd klubu taternickiego, zajmuje się specyalnie wysokogórską turystyką; jej to zasługą jest postawienie przewodnictwa tatrzańskiego na pewnej wyżynie oraz zdobycie ogromnej ilości szczytów w Tatrach, dotąd za niedostępne ucho-

Hruby i Krywań z Grani Świnicy.

dzących. Organem Sekcyi Turystycznej jest dwumiesięcznik »Taternik«.

Co do czasu powstania drugie miejsce zajmuje Sekcya Narciarska, rozwijająca swą działalność w zimie. Sekcye Przyrodnicza i Ludoznawcza objęły naukowe agendy Tow. Tatrz., pierwsza bada przyrodę i klimat Tatr w najszerszym zakresie, druga zajmuje się folklorem na obszarze naszych gór. Najświeższej stosunkowo daty

JANINA

jest Sekcya Ochrony Tatr, stawiająca sobie za zadanie utrzymać charakter naszych gór w pierwotnej jego czystości i przeciwdziałać barbarzyństwu lekkomyślnych niszczycieli rzadkich okazów flory i fauny.

Rozwój turystyki i nieodzownie wzmagająca się z jej postępem ilość nieszczęśliwych wypadków wywołały potrzebę stworzenia osobnego towarzystwa, któreby każdej chwili było gotowe nieść pomoc. Zadanie to spełnia Tatrzańskie Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe, którego Straż, złożona z pewnej ilości przewodników i doświadczonych turystów stale w Zakopanem mieszkających na każdą wiadomość o wypadku w górach, bez względu na porę dnia i roku oraz niebezpieczeństwa natychmiast wyrusza na ratunek.

Spacery i najłatwiejsze wycieczki.

Antołówka (962 m.). Wzgórze, ograniczające na wschód ul. Jagiellońską. Droga od ul. Jagiellońskiej (róg Przecznicy).

Koziniec (952 m.). Wzgórze między Bystrem a Zakopanem. Rozległy widok, najpiękniejszy przy zachodzie słońca. Na zboczu willa »Pod Jedlami« w stylu zakopiańskim. — Droga: 1) Ścieżką obok muzeum im. Chałubińskiego (15 minut), 2) z Bystrego, obok wymienionej willi.

Jaszczurówka (907 m.). Mała osada (4 klm. od Zakopanego) przy ujściu dol. Olczyskiej. Kąpiele w basenach o stałej, naturalnej ciepłocie wody 20° C. Latem omnibus 5 razy dziennie od »Hotelu pod Giewontem«. — Droga: Od Muzeum im. Chałubińskiego gościńcem prosto, później na lewo przez Bystre.

Dolina Olczyska. Dolina na południe od Jaszczurówki. W dolinie źródło, wywierzysko Olczyskie, dające przeszło 1000 litr. wody na sekundę. Droga: 40 minut pieszo z Jaszczurówki obok basenów kąpielowych (znaki niebieskie).

Kuźnice (1002 m.). w dol. Bystrej, 4 klm. od Zakopanego, punkt wyjścia na wiele wycieczek. Latem i zimą restauracya. Zakład Kórnicki wychowawczo-gospodarski hr. Zamoyskiej (zwiedzać można we wtorki i soboty od 9—11 rano). — Droga: Od Muzeum Chałubińskiego gościńcem w górę prosto (50 min. pieszo).

Nosal (1215 m.). Regiel między dolinami Olczyską i Bystrej. Widok niezbyt rozległy, ale dość ciekawy. — Droga: 40 min. z Kuźnic od restauracyi ku wschodowi przez mostek na Bystrej i kładkę na strumieniu. Stąd w górę za znakami biało-żółtymi do miejsca, w którem droga dzieli się, następnie za znakami białymi na szczyt.

Jaworzynka. Niewielka dolina obok Kuźnic. — Droga: Z Kuźnic od restauracyi ku wschodowi, przez most na Bystrej, na prawo, znaki czerwone. (15 min.).

Kalatówki. Rozległa polana z szałasami pasterskimi w pobliżu Kuźnic. Doskonałe boisko narciarskie i zwykłe miejsce zawodów narciarskich. Schronisko zimowe Tatrzańskiego Tow. Narciarzy w Krakowie; takież schronisko dzienne Sekcyi Narciarskiej Tow. Tatrzańskiego. — Droga: 30 minut z Kuźnic w kierunku połud. zach. za znakami czerwonymi obok pustelni braci Albertanów.

Droga „pod Reglami" przebiega u podnóża Regli (wzgórza, pokryte lasem, kończące północne stoki Tatr) i łączy ujścia dolin: Białego, Strążyskiej, ku Dziurze, za Bramką, Małej Łąki i Kościeliskiej. Jeden z najpiękniejszych spacerów. — Drogi: 1) 35 min. pieszo drogą, wiodącą do Kuźnic, do willi »Księżówka«, (dawniej Adasiówka); tuż za nią na prawo początek drogi. 2) Drogami prowadzącemi do wspomnianych wyżej dolin.

Dolina Białego. (Potoku). Piękna romantyczna dolina. Turnia zwana Kazalnicą, (na prawo Śnieżką, 10 minut od ujścia. Piękny widok na całą dolinę). — Droga: 45 minut pieszo z Krupówek przez Rynek za znakami białymi, drogą polną do lasu. (Do tego miejsca prowadzi również droga przez ul. Kasprusie poza ostatnimi domami, na lewo, przez ławę na potoku, za zn. białymi). Lasem na drogę pod Reglami, którą postępując w prawo stajemy u wstępu do doliny.

Sarnia Skała (1375 m.), zwana także Małą Świnicą, Regiel między dolinami Białego i Strążyską. — Droga:

z Zakopanego na Ścieżkę nad Reglami; tą ścieżką na Przełęcz Czerwoną ($2^1/_2$ g.) Stąd za zn. niebieskimi 15 min. na szczyt.

Dolina ku Dziurze. Mała dolina w Sarniej Skale. Znajduje się w niej grota, zwana Dziurą, najbliższa Zakopanego. Do zwiedzenia groty światło potrzebne. — Droga. Drogą pod Reglami od dol. Strążyskiej 10 min. albo od dol. Białego 15 min. Śnieżką za znakami biało-czerwonymi do groty około 20 minut.

Dolina Strążyska.

Dolina Strążyska. Jedna z najpiękniejszych dolin wapiennych, położona u stóp Giewontu; długa 4 klm. W dolinie turnie, zwane Kominami, naprzeciw nich altana Tow. Tatrzańskiego; dalej skała Jelinka z tablicą pamiątkową, potem hala z szałasami; od hali 10 minut do wodospadu zwanego Siklawicą (13 m. wysokości). — Droga: 45 minut pieszo do ujścia doliny przez ul. Kasprusie i dalej drogą jezdną ponad brzegiem potoku.

Łysanki (1457 m.). Regiel ponad dolinami Strążyską, za Bramką i Małej Łąki. — Droga: 2 godz. ze Strążyskiej powyżej tablicy Jelinka, od drogowskazu za zn. biało-żółtymi.

Dolina za Bramką. Mała dolinka w Łysankach. — Droga: (1 godz. pieszo) ul. Kościeliską, Skibówkami do drogowskazu, stąd za zn. białymi.

Dolina Małej Łąki. Wielka dolina nadzwyczaj malownicza. — Droga: (1 godz. pieszo) ul. Kościeliską, Skibówkami i drogą jezdną, wiodącą do doliny Kościeliskiej, do mostu na potoku Małołąckim, stąd w bok na lewo do wąwozu, stanowiącego ujście doliny. Na Halę Małą Łąkę 50 m. Piękny widok na Czerwone Wierchy.

Dolina Kościeliska. Najpiękniejsza z wapiennych dolin tatrzańskich. Na dokładne jej zwiedzenie należy poświęcić dzień cały. Dojechać można na Halę Smytnią ($11^1/_2$ km.)

Droga. Z Zakopanego bitym gościńcem do ujścia doliny 6 klm. (końmi 1 godz., pieszo $1^1/_2$ g.). Na lewo skała numulitowa. Przez polanę w kilka minut do dwóch skał, zwanych Bramą Kantaka. (Tablica Tow. Tatrz). Za Bramą polana Kira Miętusia. (Na lewo w lesie, Turnia Kończysta). Stamtąd przez Stare Kościeliska (lipy, piękna kapliczka), do restauracyi. (otwarta cały rok. 8 klm. $1^1/_2$ godz. końmi).

Tu się zaczyna najpiękniejsza część doliny. W 3 min. od restauracyi Źródło Lodowe (ciepłota + 4, 3^0 C.). Za źródłem Brama Kraszewskiego (Tablica T. T.). Dalej, na lewo, turnie, zwane Organami, na prawo Skała Sowa. Po 25 min. Hala Pisana, później po 5 min. Skała Pisana (Tablica Klubu Czeskich Turystów i Postać śpiącego rycerza, wykuta w skale). Na lewo altana T. T.; od niej za znakami czerwono-niebieskimi w kilka minut do Krakowa (b. malowniczy wąwóz, otoczony skałami, w których górale upatrują podobieństwo do Bramy Floryańskiej, Kościoła Maryackiego

i t. d.). Od Pisanej w 20 min. Mogiła ostatniego górnika (stos suchych gałęzi), zaraz potem Krzyż Pola (krzyż żelazny w kamieniu młyńskim, resztce młyna srebrnego w Kościeliskach); w pobliżu altana

Dolina białej Wody.

T. T. im. Sew. Goszczyńskiego. Stamtąd za zn. biało-czerw. w 10 min. na Halę Smytnią (b. piękny widok na Kominy Tylkowe (1826 m.) i na Bystrą (2250 m.).

Za Halą, za mostem na potoku rozchodzą się drogi: na Halę Pyszną (zn. czerw. Schronisko Sekcyi Narciarskiej T. T., 1 godz. i do Stawu Smreczyńskiego (1226 m. pow. 0·84 ha. — zn. biało-czerw. altana T. T. — $^3/_4$ godz.).

Dol. Kościeliska posiada b. wiele grot. Zasługują na zwiedzenie:

Okna Zbójnickie. Dwa otwory w turni, zw. Organami; tamże piękna grota ok. 50 m. długości. Droga. Od Źródła Lodowego za zn. czerw. 45 min. Smocza Jama. Tunel w kształcie litery S, dł. 37 m. Od Pisanej do dolnego otworu przez Kraków, dnem wąwozu, później w lewo, ścieżką z poręczami, 12 min. W zach. zboczach Kominów Tylkowych leżą groty: Jama Obłazkowa. dł. ok. 40 m. Za Pisaną przez mostek na prawo zn. czerw. 15 min. Grota Mylna. Największa i najpiękniejsza w Tatrach polskich. Ma wiele odnóg i komór. Od Jamy Obłazkowej kilkanaście kroków ku południowi. Grota kaptawicka. Oryginalne wejście. B. piękne komory. Droga. Nie dochodząc do Jamy Obłazkowej za zn. nieb. w górę — 5 min.

Ścieżka nad Reglami. B. piękna, umiejętnie zrobiona ścieżka prowadzi od Kalatówek do dol. Kościeliskiej, pomiędzy Reglami od północy, a odnogami Giewontu i Czerwonych Wierchów od południa. Cała ścieżka ma znaki biało-czerwone. Dużo ławek.

Z Kuźnic na Kalatówki 30 minut Obok górnych szałasów ścieżką w zakosy na Przełęcz Białego (na Patykach), ławeczki, 25 min. (ku południowi za zn. nieb. na Wrótka (1475 m.) — siodło w grani Giewontu, 1 g. B. piękny widok). Z Przełęczy Białego w dół ponad dol. Białego urwistem zboczem (mostki z poręczami — najpiękniejsza część ścieżki) do górnego końca Hali w Białem (stąd ścieżka do dol. Białego), dalej do góry na Przełęcz Czerwoną (altana T. T.) — 45 min. (Ku północy za zn. nieb. na Sarnią Skałę (1375 m.), 15 min. B. piękny widok). Z Przełęczy do dol. Strążyskiej 30 min. (ścieżka wychodzi przed samą Halą). Z Hali ku zach. na Przełęcz w Grzybowcu, stamtąd na Halę w dol. Małej Łąki ($1^1/_4$ g.). Na Przystop Miętusi ku zach. lasem 30 min. później w dół do dol. Miętusiej

Pension „Dora“

Zakopane – ulica Chałubińskiego.

* * *

Świeżo odnowiony – Centralne ogrzewanie – Kanalizacya – Łazienka – Telefon.

Pokoje słoneczne z werandami.

Ceny przystępne – – – Cały rok otwarty.

i nią do dol. Kościeliskiej 45 min. (Stąd do restauracyi 10 min.).

(Na Ścieżkę nad Reglami można, naturalnie, wyjść (i zejść) również z dol. Białego, Strążyskiej, Małej Łąki i Miętusiej).

Dolina Chochołowska. Największa z dolin Tatr Zachodnich — równoległa do dol. Kościeliskiej. Droga: Z Zakopanego drogą do ujścia dol. Kościeliskiej — później przez most na prawo, obok leśniczówki, ku zach.; przed mostem na Siwej Wodzie na płd. zachód do dol. Chochołowskiej — na polanę Huciska $2^1/_2$ g. (końmi). Stąd do ujścia dol. Starorobociańskiej (Schronisko Sekcyi Narciarskiej T. T.) — $^1/_2$ g. Dotąd b. dobra droga bita. Przez most na potoku kamienistą drożyną na Polanę Chochołowską (1140 m.). — 15 min. (pieszo). Ogromna hala z wieloma szałasami.

Gubałówka (1123 m.). Pasmo górskie, zasłaniające Zakopane od półn. zachodu. Panoramiczny widok na całe Tatry. — Drogi: 1) 1 godz. pieszo na szczyt do krzyża ul. ks. Kaszelewskiego, potem za zn. czerwono-żółtymi. 2) 1 godz. drogi jezdnej z Chramcówek obok Szpitala.

Galicowa Grapa (982 m.). Niewielkie wzgórze obok wsi Poronin. Widok ze szczytu na Tatry należy do najpiękniejszych. Droga: Z Poronina od kościoła za zn. czerwonymi ścieżką w górę 40 min.

Giewont. (1900 m.). Zwrócony ku Zakopanemu przepaścistą ścianą, opada ku południowi łagodnymi stokami. Wycieczka półdniowa. Droga łatwa. Droga: Z Kuźnic na Kalatówki 30 min. Po przejściu wzdłuż całej polany za zn. czerw. w dół do Wywierzyska Bystrej (ogromne źródło). Stąd przez rąbanisko drożyną na Halę Kondratową (1343 m.) 40 min. Zboczem Giewontu ku zach. (owcze perci — bez znaków) przez dolinę, zw. Piekłem, (ścieżka w zakosy), na Przełęcz Kondracką (między Giewontem a Kopą

Nowy zarząd

„WARTA"

Nowy zarząd

PENSYONAT W ZAKOPANEM,

przy ul. Zamojskiego l. 7 położony, cały rok otwarty. Pokoje słoneczne z werandami. Urządzenie wygodne. Ogród. Fortepian.

Kuchnia doskonała i zdrowa!

Nowy zarząd

Obłożnie chorych nie przyjmuje się!

Kondracką — 1 g. Stamtąd ku północy granią na szczyt Giewontu (krzyż) — ½ g.

Czerwone Wierchy. Kopulaste szczyty (Kopa Kondracka, Małołączniak, Krzesanica i Ciemniak) na prawo od Giewontu. Wycieczka jednodniowa, b. łatwa. Widok

Gewont.

b. piękny. Można iść tylko w zupełną pogodę! Droga: Z Kuźnic na Halę Kondratową (2 g.) Stąd ku południowi ścieżką w zakosy (bez znaków) na Przełęcz pod Kopą Kondracką (między Suchym Wierchem a Kopą Kondracką) (1½ g. — małe schronisko T. T.). Ku zach. ścieżką od południa na przełęcz między Kopą Kondracką i Małołączniakiem — grzbietem na szczyt Małołączniaka — 1 g. później na szczyt Krzesanicy (2128 m.). — 15 min. (Najwyższy z Czerwonych Wierchów; najpiękniejszy widok). W powrocie można zwiedzić Giewont. Z Małołączniaka

grzbietem na Kopę Kondracką, z niej granią ku północy na Przełęcz Kondracką i na szczyt Giewontu — $1^1/_2$ g.

Hala Gąsienicowa. (1516 m.). Leży na pograniczu Tatr Wysokich i Zachodnich. Droga: Z Kuźnic za zn. biało-żółtymi, później żółtymi przez Boczań i Skupniów Upłaz (grzbiet idący od Wielkiej Kopy Królowej) na Przełęcz między Kopami Królowemi (1550 m.) — $1^1/_4$ g. (Do tego miejsca dojść można — z Kuźnic za zn. czerw. przez dol. Jaworzynkę, później zboczem Małej Kopy Królowej, ścieżką w zakosy). Stąd ku południowi przez Halę Królową (b. piękny widok na polskie Tatry Wysokie), następnie w dół na Halę Gąsienicową — 25 min. (Schronisko T. T.; b. wiele szałasów).

Czarny Staw Gąsienicowy. (1620 m., pow. 22.87 ha). Jeden z największych i najpiękniejszych stawów tatrzańskich. Droga: Z Hali Gąsienicowej ścieżką, zboczem Małego Kościelca, za zn. żółtymi 25 min. (Schronisko J. Sieczki).

Morskie Oko. (1393 m., pow. 33 ha). Droga jezdna. Z Zakopanego przez Jaszczurówkę (4 km.) na polanę Toporową Cyrhlę (widok na Tatry), później przez Las Capowski na Zazadnią — ($12^1/_4$ km., leśniczówka). Stąd wielkim łukiem na grzbiet wierchu Porońca (15 km., b. piękny widok na Tatry). Zakosami w dół na Łysą Polanę (gajownia — za nią most na węgierską stronę) — równą drogą, później stokami Wołoszyna do kamiennego mostu w Roztoce ($25^1/_2$ km.). (Popas. Należy zwiedzić Wodogrzmoty Mickiewicza). — Po 10 min. drogi ogromny kamień (»Wanta«), potem piękne serpentyny — wreszcie schronisko T. T. nad Morskiem Okiem. (31·3 km. $4^1/_2$ godz. końmi).

Należy zwiedzić Czarny Staw nad Morskiem Okiem. (1584 m., pow. 21,3 ha., głębokość 84 m.). B. piękny staw, położony śród ogromnie dzikiego otocze-

nia. Droga: Ścieżką na lewo od Schroniska T. T. brzegiem Morskiego Oka, potem w zakosy — 50 min. (Przez Morskie Oko można przepłynąć łodzią).

Droga Turystowska po południowej stronie Tatr. Z Zakopanego można gościńcem, objechawszy Tatry Bielskie i Wysokie, dotrzeć po południowej stronie Tatr aż do Jeziora Szczyrbskiego. Droga ta, przebiegając u podnóża Tatr na wysokości około 1000 m., łączy wszystkie węgierskie uzdrowiska podtatrzańskie. Z Zakopanego na Łysą Polanę: przez most na Białce do Jaworzyny (3 km. Zarząd dóbr ks. Hohenlohego). — Stąd przez wsie Podspady, Żar i osadę górniczą Kardolin do uzdrowiska Jaskinie Bielskie (42 km., z Zakopanego końmi $5^1/_2$ g.). — Należy zwiedzić wspaniałe groty stalagmitowe. Od uzdrowiska 20 min. Wstęp 3 kor. 60 hal., czas wejścia 11, 1 i 3 g. Przez osadę Gospodę Kiezmarską (5 klm.) i uzdrowiska Matlary (7 klm.); Łomnica Tatrzańska (9 klm.) do uzdrowiska Starego Szmeksu od Jaskiń Bielskich (16 klm.) — Nowy Szmeks leży o 5 min. drogi, zaś o 20 min. poniżej Niżni Szmeks. Stamtąd przez uzdrowiska Westerów (4 klm.) i Wyżnie Hagi (10 klm.) do Jeziora Szczyrbskiego (1350 m. pow. 20·4 ha.) (19 klm. od Szmeksu, od Zakopanego 77 klm.). Hotele i pensyonaty. Największe jezioro po południowej stronie Tatr. Wspaniały widok na Tatry, doliny węgierskie i na Tatry Niżnie.

Do Zakopanego można wrócić koleją. — Kolejką zębatą do stacyi Szczyrba (Csorba), kolei Koszycko-Bogumińskiej (5 klm. 20 min. jazdy) — później przez Kralowany, Zamki Orawskie (należy zwiedzić zamki), Suchą Horę i Nowy Targ.

Spis polskich przewodników tatrzańskich.

† oznacza członków Tatrzańskiego Ochotniczego Pogotowia Ratunkowego; * przewodników jeżdżących na nartach.

K l a s a p i e r w s z a: (Taksa dzienna K. 10, strawne K. 2).

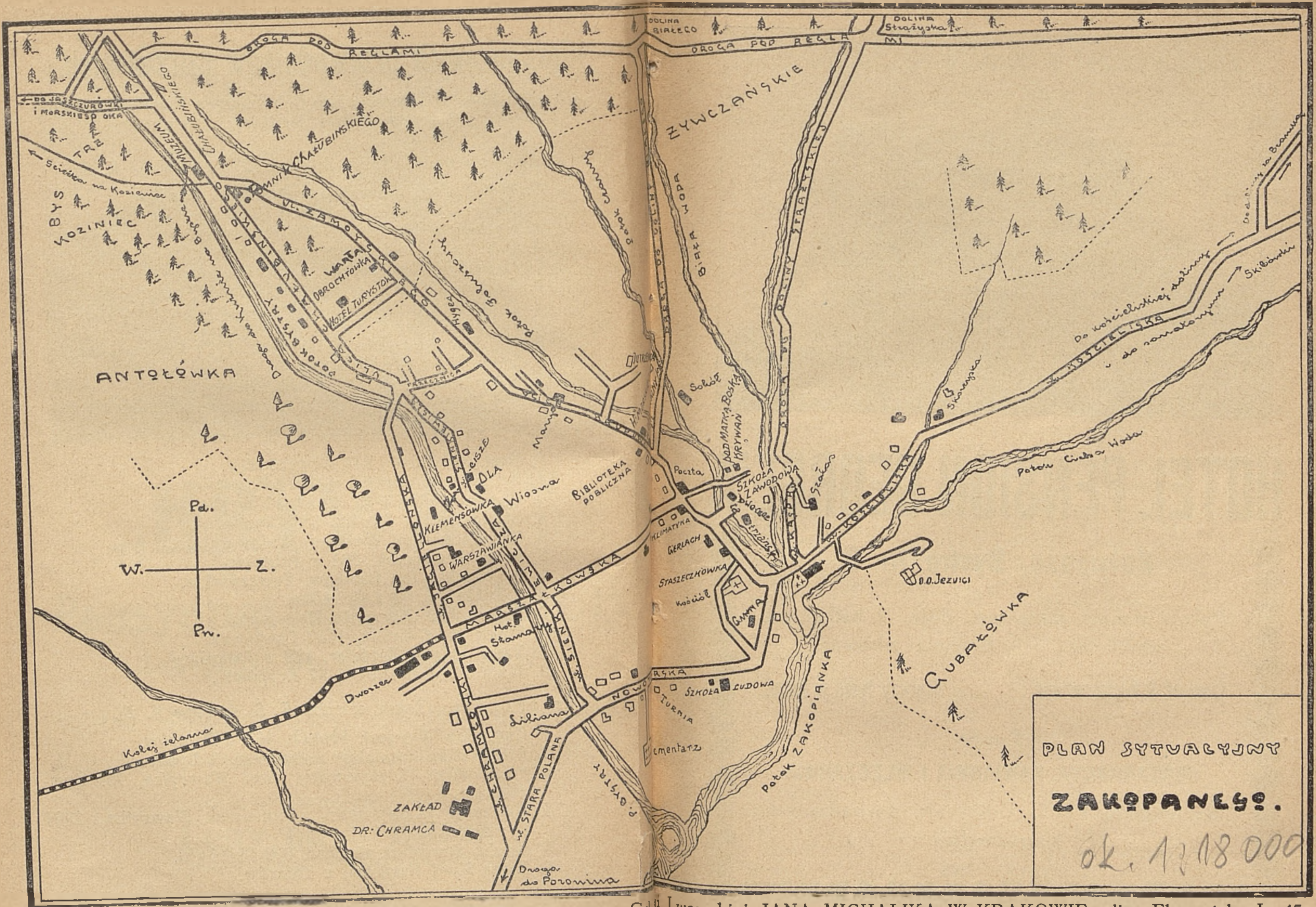
1. * † Gąsienica Stanisław Byrcyn, 7 Gładkie.
2. Gąsienica Jan Ciaptak, 400 Gładkie.
3. Gąsienica Jan Daniel, 354 Kasprusie.
4. Gąsienica Józef z Bystrego, 3 Bystre.
5. Gąsienica Józef Siajny, 54 Kościeliska.
6. Gąsienica Józef Tomków, 23 Kościeliska.
7. * † Gąsienica (Krzeptowski) Jakób Wawrytka, 794 Żywczańskie.
8. * † Marusarz Jędrzej Jarząbek, 1139 Żywczańskie.
9. Tatar Józef, 10 Skibówki.
10. † Tatar Szymon, 107 Żywczańskie.
11. * † Tylka Wojciech Suleja, 748 Żywczańskie.

K l a s a d r u g a: (Taksa dzienna K. 8, strawne K. 2).

1. Bachleda Jakób, 647 Żywczańskie.
2. Dzielawa Wawrzyniec, 1191 Roztoki.
3. Gąsienica Wojciech Juhas, 11 Bystre.
4. Gąsienica Jan Fronek, 683 Ciągłówka.
5. Gąsienica Józef Józkowy, Walowa Góra.
6. Krzyś Franciszek, 361 u Tatarów.
7. * Obrochta Jan Bartków, Żywczańskie.
8. † Pęksa Jan, 4 Kościeliska.
9. Stopka Jan Ceberniak, Hoćkowskie.
10. Topór Józef Królik, 1147 Ciągłówka.
11. Tatar Jędrzej Bartków, 182 u Tatarów.
12. Wala Józef Bachleda, 37 Krupówki.

K l a s a t r z e c i a: (Taksa dzienna K. 6, strawne K. 2).

1. Gąsienica Wojciech Fronek, 465 u Tatarów.
2. * Gąsienica Stanisław z Bystrego, 3 Bystre.
3. * Gąsienica (Krzeptowski) Józef Wawrytka, 794 Żywczańskie.
4. Gąsienica (Krzeptowski), Franciszek Wawrytka, 1964 Żywczańskie.
5. Stacho Stanisław Stućkar, 602 Skibówki.
6. Tatar Józef Bartków, u Tatarów.

PLAN SYTUACYJNY
ZAKOPANEGO.
ok. 1:18 000
Dolina Białego
Dolina Strążyska
Droga pod Reglami
ŻYWCZAŃSKIE
ANTOŁÓWKA
KOZINIEC
GUBAŁÓWKA
Do Jaszczurówki i Morskiego Oka
Ścieżka na Koziniec
Muzeum
Chałubińskiego
Pomnik Chałubińskiego
ul. Zamoyskiego
Wanda
Obrochtówka
Hotel Turystów
Biała Woda
Sokół
Pod Matką Boską
Krywań
Poczta
Biblioteka Publiczna
Klemensówka
Wiosna
Warszawianka
Klimatyczna
Gerlach
Staszeczkówka
Kościół
Szkoła Zawodowa
Hot. Stamary
Dworzec
Kolej żelazna
Liliana
Zakład Dr. Chramca
Stara Polana
Droga do Poronina
Cmentarz
Szkoła Ludowa
Turnia
Potok Zakopianka
OO. Jezuici
Potok Cicha Woda
Do Kościeliskiej doliny
do sanatoryum
Skibówki
Pd.
W.
Z.
Pn.

HOTEL PENSION GEORGE'A

Zakopane, Bystre Nr 2.

Poleca pokoje słoneczne, duże, z balkonami wśród lasu. — Kuchnia zdrowa.

Ceny od 6 Koron wzwyż. **Otwarty tylko w lecie.**

Tamże

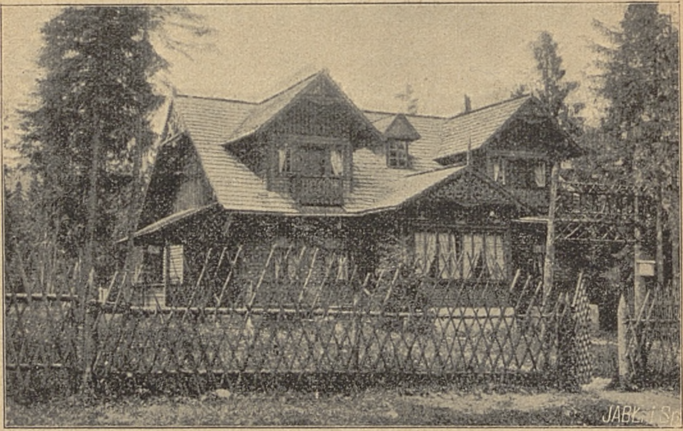
RESTAURACYA, KAWIARNIA I MLECZARNIA

dla wygody P. T. Gości nie prowadzących gospodarstwa.

Spis ważniejszych wzniesień w Tatrach i Okolicy.

	Metrów.
Antołówka	962
Babia Góra	1725
Bieskid	2012
Buczynowa Turnia, Wielka	2240
Bystra	2250
Czerwone Wierchy (Krzesanica)	2128
Czubryna	2378
Durny Szczyt	2625
Ganek	2465
Gierlach (Garłuch)	2663
Giewont	1900
Goryczkowa Czuba	1913
Granaty	2232
Gubałówka	1123
Hawrań	2154
Hruby Regiel	1339
Jaszczurówka	901
Kalatówki	1169
Kasprowy Wierch	1989
Kominy Tylkowe	1826
Kondratowa Hala	1343
Kopa Magóry	1704
Kościelec	2159
Kościeliska Dolina (Hala Pisana)	1040
Kosista	2193
Koziniec	952
Kozi Wierch	2295
Kraków (obserwatoryum astronomiczne	220
Krokiew	1378
Krzywań	2496
Krzyżne	2110
Liliowe	1966
Lodowy Szczyt	2630
Łomnica	2634
Łysanki	1457
Mały Giewont	1733
Miedziane	2238

	Metrów
Mięguszowiecki Szczyt	2437
Mnich	2064
Murań	1827
Nosal	1215
Nowy Targ	593
Osobita	1687
Polski Grzebień	2208
Poronin	743
Pośrednia Turnia	2129
Przełęcz między Kopami Królowemi	1550
Rysy	2503
Sarnia Skała	1375
Skrajna Turnia	2099
Stawy:	
Czarny (pow. 22·87 ha)	1620
Czarny nad M. Okiem (21·3 ha)	1584
Morskie Oko (33 ha)	1393
Popradzki (6·88 ha)	1513
Smreczyński (0·84 ha)	1226
Szczyrbski (20·4 ha)	1350
Wielki (34·84 ha)	1669
Zielony pod Świnicą (3·45 ha)	1672
Strążyska Hala	1040
Świnica	2306
Świstówka	1774
Szatan	2432
Szmeks Nowy	992
» Stary	1017
Walentkowa	2157
Wołoszyn	2151
Wołowiec	2065
Wysoka	2565
Zakopane, stacya kol. żel.	823
» Muzeum Chałubińskiego	899
Zakopane, Kuźnice	1002
Zawrat	2158

Nowa taryfa dorożkarska.

UWAGI: Zakopane dzieli się na dwa obwody, czyli okręgi.

A) 1. obwód środek Zakopanego: od pomnika Chałubińskiego do szpitala, do końca ulicy Kościeliskiej i do piekarni na Kasprusiach, — a do niego wlicza się wszystkie domy po obu stronach tych ulic położone, jakoteż domy położone przy ulicach i przecznicach, z tych głównych ulic wychodzących.

B) 2. obwód obszar Zakopanego, poza I. obwodem aż do granic Stacyi klimatycznej.

Za czas nocny uważa się: od 1 października do końca lutego czas od 6-tej wieczorem do 6-tej rano, od 1 marca do końca września czas od 10 wieczorem do 6-tej rano. Za jazdę w nocy dopłaca się do taryfy 20 hal.

Przy sankach i wózkach ma woźnica w zimie mieć latarkę na piersiach.

Przy jeździe »na czas« nie uwzględnia się podziału na okręgi. 10 minut czekania nie ulega opłacie, czas nie dochodzący 15 minut liczy się za 15 minut tak jazdy jak czekania.

Za każdy większy pakunek ponad 50 kilo opłaca się 30 h.

Sanki zwykłe mają taksę furki, sanki wyścielane z futrzanym fartuchem jak powozy.

Jazda na dworzec ulega zwykłej opłacie. — Jazda z dworca ulega tej samej opłacie w dzień i w nocy.

Rogatki należą do gości.

Inne nie objęte taksą miejscowości, według umowy.

Furka 1-konna i powóz 1-konny mają obowiązek wziąć w miejscu 3 osoby dorosłe, na wycieczki zaś 2 osoby dorosłe i 1 dziecko.

Furka 2-konna i powóz 2-konny mają obowiązek wziąć 4 osoby.

Dwoje dzieci liczy się za jedną dorosłą osobę.

Taryfa opłat za jazdę powozikami i furkami.

ZA JAZDĘ	Furka 1-konna K	h	powozik 1-konny lub furka 2-konna K	h	powóz 2-konny K	h
I. 1. okręg	—	50	—	70	1	20
2. okręg (z 1-go okręgu do 2-go)	—	70	1	—	1	80
II. Z dworca do I. okręgu	—	70	1	—	1	80
Z dworca do II. okręgu	1	—	1	80	2	50
III. Jazda na czas, za każdy kwadrans jazdy lub czekania	—	50	—	70	1	20
IV. Wycieczki: 1) Kuźnice, Jaszczurówka, Leśniarka, Olcza, Strążyska tam lub z powrotem	1	40	2	—	3	20
z czekaniem 1-godz. i z powrotem	2	—	3	—	4	—
2) Sanatoryum, Poronin tam lub z powrotem	1	80	2	50	3	80
z czekaniem 1-godz. i z powrotem	2	50	3	50	5	—
3) Kościeliska tam i z powrotem z 3-godz. czekaniem *a)* restauracya	5	—	7	—	12	—
b) Pisana	6	—	9	—	14	—
4) Wodospady tam lub z powrot.	8	—	12	—	16	—
Tam i z powrotem 1. dnia	10	—	14	—	18	—
5) Morskie Oko tam lub z powr.	10	—	16	—	20	—
Tam i z powrotem 1. dnia	12	—	18	—	24	—
6) Dolina Chochołowska tam i z powrotem 1. dnia (do Starobociańskiej)	12	-	18	—	24	—
7) Nowy Targ tam i z powrotem 1 dnia	6	—	9	—	14	—

Dział informacyjny.

Komisya klimatyczna.

Uzdrowiskiem zarządza Komisya klimatyczna, która rządzi się swoim statutem.

Przewodniczącym Komisyi klimatycznej jest delegat Namiestnictwa, c. k. Komisarz Namiestnictwa, który jest równocześnie c. k. inspektorem uzdrowiska.

Zadaniem komisyi w ogólności jest starać się o jak najpomyślniejszy rozwój uzdrowiska. o wygody i rozrywki dla gości, oraz czuwać nad tem, aby uzdrowisko skądkolwiek szkody nie doznało.

Biuro Komisyi klimatycznej, w którem mieści się jednocześnie **biuro adresowe i informacyjne** otwarte od godz. 9—12 przed południem i od 4—6 po południu (ul. Krupówki, róg ul. Marszałkowskiej).

C. k. Inspektor Stacyi klimatycznej i Przewodniczący Komisyi klimatycznej przyjmuje strony od godz. 11—12 i od 5—6 w biurze Komisyi klimatycznej.

Lekarz stacyi klimatycznej urzęduje w biurze Komisyi od godz. 11—12.

Sezon kuracyjny trwa cały rok, t. j. od 1 stycznia do 31 grudnia każdego roku.

Taksa klimatyczna. Wysokość taksy wynosi:

a) 2 kor. tygodniowo od osoby, zaś 5 kor. od rodziny, złożonej przynajmniej z 3 członków, jeżeli zgłasza pobyt najmniej na 2 tygodnie i taksę opłaci naprzód za cały czas pobytu.

b) 3 kor. tygodniowo od osoby, a 6 kor. tygodniowo od rodziny, jeżeli zgłasza krótszy pobyt, aniżeli przez dwa tygodnie, lub zamierza płacić taksę co tygodnia.

c) 12 kor. od osoby lub 30 kor. od rodziny, jeżeli pobyt zgłasza na czas sezonowy, t. j. dłuższy niż 6 tygodni i taksę zapłaci naprzód.

Kto jednak opłacił taksę za 6 tygodni, jest wolny od dalszej opłaty w tym samym roku kalendarzowym.

Pobyt w uzdrowisku przez 48 godzin wolny jest od taksy.

Szpital klimatyczny, który jest równocześnie domem izolacyjnym dla chorób zakaźnych, położony jest przy gościńcu, prowadzącym do Poronina.

Dyrektorem Szpitala jest Dr J. Gawlik (chirurg). Kierownikiem oddziału izolacyjnego jest lekarz Stacyi klimatycznej Dr J. Żychoń.

Chorym ubogim udziela się porady lekarskiej codziennie od 9—10 rano. — Chorzy opłacają na I. kl. po 4 koron dziennie od osoby, na II. kl. po 1·60 h.

Urząd gminny.

Gminą Zakopane, która jest co do granic większą od Stacyi klimatycznej, zarządza Zwierzchność gminna, wybrana przez Radę gminną, złożoną z 36 radnych. Z górą 20 z nich należy do miejscowej, góralskiej ludności.

Zwierzchność gminna zarządza obecnie policyą gminną.

Urząd gminny mieści się na Rynku.

Naczelnik gminy przyjmuje w godzinach od 9—12 i od 3—6 codziennie.

C. k. posterunek żandarmeryi znajduje się przy ul. Łukaszówki.

Urząd parafialny, kościoły, klasztory.

Proboszczem jest Ks. prałat K. Kaszelewski.

Urząd parafialny mieści się w probostwie obok kościoła; otwarty dla stron od 10—12.

Prócz kościoła parafialnego znajdują się w Zakopanem kościoły: OO. Jezuitów na Górce, OO. Bernardynów na Bystrem, jest także stary kościół przy ul. Kościeliskiej i kaplica prywatna przy Zakładzie wodoleczniczym Tow. akc. Dra A. Chramca.

Ceny biletów:

Do Krakowa: I kl. 16 kor. 40 h., II kl. 10 kor. 40 h., III kl. 6 kor. (pociąg osobowy).
„ I kl. 21 kor. 30 h., II kl. 13 kor. 15 h., III kl. 7 kor. 80 h. (pociąg pospieszny).

Do Lwowa: I kl. 46 kor. 70 h., II kl. 28 kor. 80 h., III kl. 17 kor. 60 h. (pociąg osobowy).
„ I kl. 62 kor. 60 h., II kl. 38 kor. 60 h., III kl. 23 kor. 70 h. (pociąg pospieszny).

Do Warszawy: I kl. 49 kor. 90 h., II 27 kor. 80 h , III kl. 17 kor. 15 h.

Do Wiednia: I kl. 53 kor. 50 h., II kl. 32 kor. 80 h., III kl. 20 kor. na Kraków (pociąg osobowy).

„ I kl. 65 kor. 60 h., II. kl. 40 kor. 20 h., III kl. 24 kor. 70 h. (z Zakopanego do Krakowa osobowy, z Krakowa pospieszny).

„ I kl. 70 kor. 50 h., II kl. 43 kor. 30 h., III kl. 26 kor. 50 h. (na Kraków pociąg pospieszny).

„ II kl. 28 kor. 30 h., III kl. 17 kor. 60 h. (pociąg osobowy na Żywiec).

Wagony bezpośrednie między Zakopanem i Krakowem kursują przez cały rok. W sezonie zimowym przy każdym pociągu idzie przynajmniej jeden wagon I. II i III kl., w sezonie letnim całe pociągi, przy innych po kilka wagonów I, II i III kl. Bezpośredni wóz pomiędzy Zakopanem a Warszawą wychodzi z Warszawy o godz. 2[30] po południu i 11[35] w nocy, z Zakopanego o godz. 4[15] po południu (w sezonie letnim) i 8[15] rano.

Rozwożeniem przesyłek kolejowych z dworca do domów zajmuje się Biuro przewozowe.

Urząd pocztowy, telegraficzny i telefoniczny.

Urząd pocztowy przy ul. Krupówki, otwarty przez cały rok od 8—12 i od 2—6; **w sezonie letnim** od 8 rano do 9 wieczorem. W niedzielę od 8—10.

Urząd telegraficzny i telefoniczny przy urzędzie pocztowym. Otwarty od 7 rano do 12 wieczorem. W sezonie zimowym od 8 rano do 9 wieczorem. W niedzielę od 7 rano do 7 wieczorem.

Filia na dworcu kolejowym otwarta w tych samych godzinach, co i główny Urząd pocztowy.

Lekarze stale ordynujący, zakłady lecznicze i służba zdrowia.

(Liczba w nawiasie oznacza rok osiedlenia się w Zakopanem).

Dr A. Chramiec, Zakładu wodoleczniczego kierownik Tow. akc., ul. Chramcówki 11 (1886 r.).

Dr J. Gaik, ul. Stara Polana 17 (1893 r.).

Dr J. Żychoń, lek. St. klimat., ul. Nowotarska »Szarotka« (1899 r.).

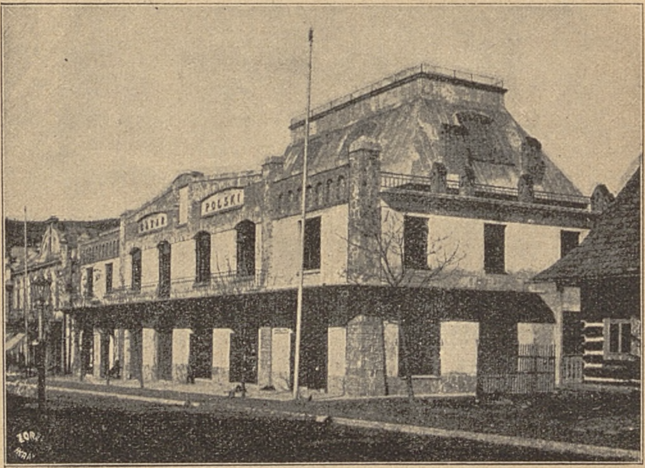
Dr J. Gawlik, chirurg. Dyrektor szpit. klimat., Rynek 11 (1900 r.).

Dr E. Brzeziński, ul. Jagiellońska (1903 r.).

Dr J. Wieselmann, ul. Marszałkowska 2 (1905 r.).

Dr Z. Czaplicki, ul. Jagiellońska »Stefa« (1906 r.).

Dr W. Kraszewski, ul. Przecznica 23 (1907 r.).

BAZAR
POLSKI

Dr H. Wilczyński, »Warszawianka« (1908 r.).
Dr M. Wojczyński, ul. Przecznica »Chowanna« (1910 r.).
Dr A. Januszkowski, ul. Krupówki »Nietota« (1910 r.).
Dr Morawski, ul. Krupówki 39 (1911 r.).
Dr Różecki, Krupówki (1912 r.).
Godziny ordynacyjne PP. lekarzy 3—5 po poł.
Dr J. Wisłocki, dentysta, ul. Krupówki »Bazar polski«.
Dr K. Dłuski, dyr. Sanatoryum ord. w godz. popołudniowych za poprzedniem telefonicznem porozumieniem.
Dr B. Dłuska, Sanatoryum, ordynuje we wtorki, czwartki i soboty od godz. 5—5½ po południu lub za telefonicznem porozumieniem.

Oprócz **Sanatoryum Dra Dłuskiego,** znajduje się w Zakopanem mała lecznica dla chorych na płuca Drowej Hawrankowej, Dom Zdrowia »Pomoc Bratnia« dla niezamożnej uczącej się młodzieży i »Dom zdrowia nauczycielstwa polskiego«. Zakład wodoleczniczy Tow. akc. Dra Chramca i lecznica chirurgiczna Dra Gawlika. Laboratoryum lekarskie mikroskopowe prowadzi Dr M. Wojczyński (ul. Przecznica).

Apteka i drogueryę. Apteka znajduje się przy ul. Krupówki L. 71, prócz tego są 2 drogueryę, obie przy Krupówkach.

Towarzystwa:

Towarzystwo Biblioteki publicznej, ul. Krupówki 41.
Towarzystwo Domu Zdrowia uczącej się młodzieży polskiej »Pomoc Bratnia«, na Gubałówce (nad Szpitalem).
Towarzystwo gimnastyczne »Sokół«, Rynek.
Towarzystwo rękodzielników »Gwiazda«, ul. Krupówki.
»Dom zdrowia nauczycielstwa polskiego«, ul. Chramcówki.
Towarzystwo Tatrzańskie, ul. Krupówki 14.
Towarzystwo św. Salomei, »Jagienka«.
Towarzystwo Ochotniczej straży pożarnej, ul. Kościeliska 6.
Związek górali ul. Kościeliska (róg Kościelnej).
Kółko rolnicze, ul. Krupówki.
Tow. zaliczkowe, ul. Kościeliska (vis à vis starego Kościoła).
Towarzystwo »Sztuka podhalańska«, Szkoła zawodowa.
Koło zakopiańskie Tow. Szkoły ludowej.
Towarzystwo ochrony zwierząt, Krupówki (Biuro Komisyi klimatycznej).
Tow. Muzeum im. Chałubińskiego, Muzeum Chałubińskiego.
Tatrzańskie ochotnicze pogotowie ratunkowe, Biuro Towarzystwa tatrzańskiego.

Tow. »Kilim«, Krupówki.
Tow. Prywatnego gimnazyum realnego, willa »Szarotka«.
Filia Akc. Banku Związkowego »Bazar polski«.

Czytelnie.

Czytelnia Komisyi klimat. mieści się przy Tow. Biblioteka publiczna, Krupówki 41. Bilet wstępu sezonowy 50 h.

Czytelnia Tow. Tatrzańskiego, ul. Krupówki 14, (wstęp tylko dla członków).

Rzeczy godne widzenia.

Muzeum tatrzańskie im. T. Chałubińskiego. Otwarte od 1 lipca do 1 września od 10—12 i od 2—5 po poł. a przez resztę roku od 2—5 po poł. Wstęp w sezonie letnim 20 hal. a w zimowym 40 hal.

Instalacya wodociągowa pod Reglami.

Wystawa prac uczniów Szkoły rzeźbiarskiej i Szkoły koronkarskiej (w gmachach szkolnych).

Zakład wychowawczo-gospodarski w Kuźnicach.

Pomnik Dra T. Chałubińskiego.

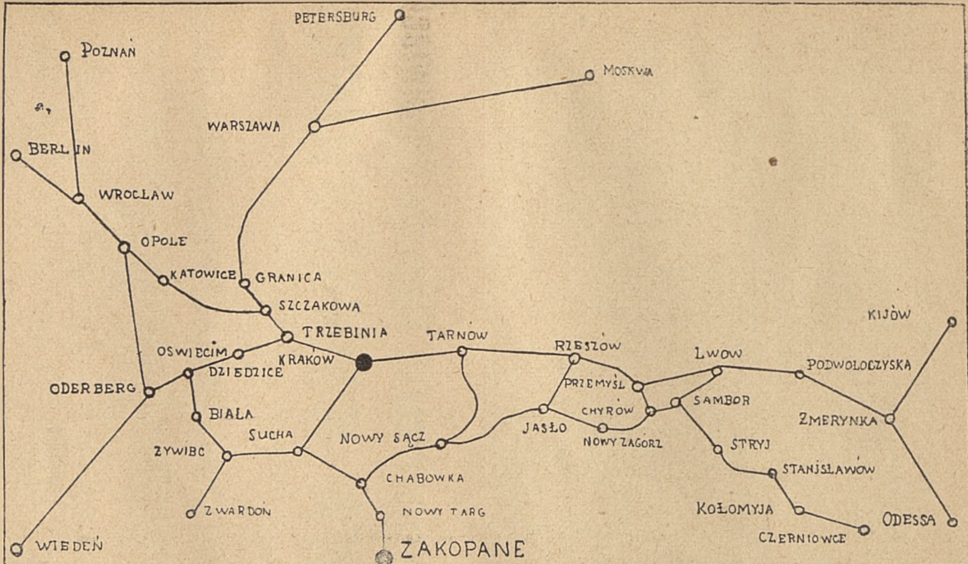
„Kilim" pracownia ul. Krupówki.

Biura.

Biuro Tow. Tatrzańskiego, ul. Krupówki 14, udziela informacyi co do wycieczek.

Biuro Tatrzańskiego Ochotniczego Pogotowia ratunkowego, ul. Krupówki 14.

Biuro informacyjne i adresowe w Biurze Kom. klimatycznej.

Zakopane odległe jest od Warszawy o 15 godzin jazdy, od Lwowa o 12 godz., od Wiednia o 13 godz., od Krakowa o 6, względnie o 4 godz. (pospiesznym).

Pierwszorzędny Magazyn Krawiecki

JANA KOWALSKIEGO

odznaczony złotym medalem w 1910 r.
w Londynie.

ZAKOPANE, KRUPÓWKI. TEL. Nr. 81.

Wykonuje kostyumy i suknie damskie, oraz

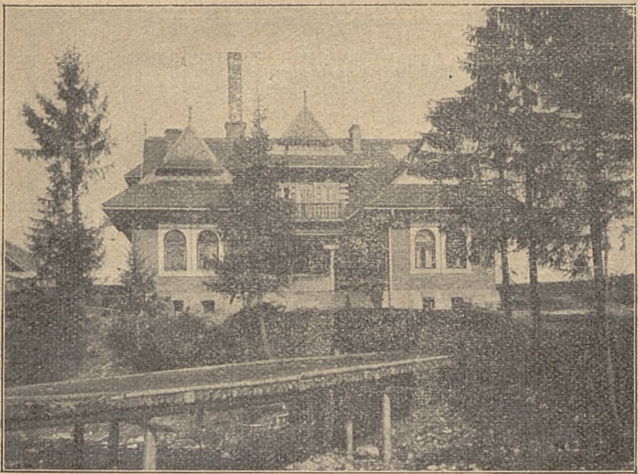
UBRANIA MĘSKIE.

MATERYAŁY ANGIELSKIE I KRAJOWE.

Żurnale francuskie i angielskie każdego miesiąca.

Rozkład jazdy i połączenia.

Stacye		Od 15/VI do 31/IX			
		P.O.	P.P.	P.O.	P.O.
Z Warszawy	Do Krakowa przychodzi	11^{42}	—	9^{16}	—
Ze Lwowa		10^{10}	6^{49}	8^{45}	1^{27}
Z Wiednia		11^{42}	—	9^{46}	—
Kraków — odchodzi		12^{01}	7^{00}	10^{25}	3^{45}
Chabówka		3^{55}	9^{52}	2^{25}	8^{00}
Nowy Targ		4^{55}	10^{49}	3^{21}	8^{58}
Poronin		5^{59}	11^{19}	4^{14}	9^{42}
Zakopane — przychodzi		6^{20}	11^{34}	4^{29}	9^{57}
Zakopane — odchodzi		8^{15}	4^{00}	5^{20}	10^{02}
Poronin		8^{32}	4^{16}	5^{35}	10^{17}
Nowy Targ		9^{10}	4^{46}	6^{13}	11^{53}
Chabówka		10^{20}	5^{38}	7^{23}	11^{56}
Kraków — przychodzi		2^{05}	8^{23}	11^{15}	6^{00}
Do Warszawy	Z Krakowa odchodzi	6^{40}	9^{54}	—	9^{20}
Do Lwowa		2^{53}	8^{38}	12^{10}	6^{43}
Do Wiednia		2^{31}	9^{54}	12^{56}	7^{14}

MAGAZYN i PRACOWNIA OBUWIA

Męskiego i Damskiego

ANT. WOJCIECHOWSKIEGO

Zakopane, Krupówki 71,

naprzeciw »Kilim«.

Filia Marszałkowska róg Krupówek.

Obuwie dla pp. Turystów ręcznej roboty w wielkim wyborze. Największa pracownia kapcy.

Przyjmuje wszelkie naprawy.

WYKONANIE SZYBKIE I STARANNE.

